

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 45/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Vlkolinským, Námestie SNP 17/29, Zvolen, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3 Tos 86/2019 z 2. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. v Ústave na výkon trestu odňatia slobody [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Vlkolinským, Námestie SNP 17/29, Zvolen, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Tos 86/2019 z 2. októbra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania vedeného na Okresnom súde Zvolen (ďalej len „okresný súd“), v ktorom bol rozsudkom sp. zn. 3 T 172/2014 z 25. marca 2015, ktorý nadobudol právoplatnosť v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 37/2015 z 10. júna 2015, uznaný vinným zo spáchania zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 a 2 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. b) a c) Trestného zákona za dokonaný trestný čin podľa § 47 ods. 2 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona. Za to mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní 25 rokov nepodmienečne so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia. Sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) odmietol uznesením sp. zn. 4 Tdo 31/2016 z 29. novembra 2016.

3. Sťažovateľ odôvodnil návrh na povolenie obnovy konania tým, že je tu nová skutočnosť, ktorá jemu a ani súdu nebola v čase pôvodného konania známa, a to výpoveď svedkyne [REDAKOVANÉ] poškodenej v pôvodnom konaní (ďalej len „poškodenej“), vrátane listov, ktoré mu písala, z ktorých vyplýva, že on skutok, pre ktorý bol odsúdený, nespáchal. Uznesením sp. zn. 1 Nt 10/2019 zo 7. augusta 2019 okresný súd návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol, keďže neboli zistené podmienky

obnovy konania podľa § 394 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Napadnutým uznesením krajského súdu bola sťažnosť sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu okresného súdu zamietnutá.

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že krajský súd nesprávne aplikoval ustanovenia Trestného poriadku o podmienkach povolenia obnovy konania, a to najmä tým, že sa neriadil princípom *in dubio pro reo* a zásadou, že pre povolenie obnovy konania postačuje určitý stupeň pravdepodobnosti či dôvodný predpoklad možnej zmeny rozhodnutia o vine a treste. Túto svojvôľu krajského súdu pri interpretácii a aplikácii zákona vníma sťažovateľ ako porušenie jeho práva na súdnu ochranu. Podľa sťažovateľa je nesprávny záver krajského súdu, podľa ktorého bola výpoveď poškodenej vyhodnotená ako účelová, urobená v snahe pomôcť odsúdenému, a jej výsluch preto súdy nepovažovali za relevantný. To isté platí pre výsluch ďalších svedkov. Podľa sťažovateľa krajský súd posudzoval podmienky navrhovanej obnovy konania čisto formalisticky. Hodnotenie novo predkladaných skutočností či dôkazov sa má pohybovať v rovine pravdepodobnosti, podmienkou povolenia obnovy konania nie je absolútna istota, ale postačuje určitý stupeň pravdepodobnosti či dôvodný predpoklad, že novo navrhnuté skutočnosti alebo dôkazy povedú k zmene pôvodného rozhodnutia. Sťažovateľ tvrdí, že fakt, že poškodená označila za páchatel'a [REDACTED] a svedkovia [REDACTED] a [REDACTED] sa od nej s odstupom času dozvedeli, kto jej zranenia spôsobil, je nepochybne novou, v pôvodnom konaní súdu neznámou skutočnosťou v zmysle § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

5. Na základe uvedených dôvodov sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom vyslovil porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, priznal sťažovateľovi finančné zadostučinenie 3 500 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Relevantná právna úprava

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

8. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

11. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je tvrdené porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím krajského súdu o zamietnutí jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania. Podľa sťažovateľa dospel krajský súd svojvoľne k záveru, že ním uvádzané skutočnosti a dôkazy, nie sú skutočnosťami a dôkazmi súdu skôr neznámymi, ktoré by mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo treste.

12. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je okrem iného posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou

ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

14. Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

15. Ústavný súd sa oboznámil s odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj s odôvodnením uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania. Z ich znenia je zrejmé, že sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania z dôvodu novej skutočnosti, ktorá jemu a ani súdu nebola v čase pôvodného konania známa, ktorou mala byť výpoveď poškodenej, ako aj listy, ktoré mu písala a z ktorých podľa sťažovateľa jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ nespáchal skutok, pre ktorý bol odsúdený, ale že ju bodol jej bývalý partner [REDACTED]. Poškodená sa s tým zdôverila aj ďalej navrhnutým svedkom [REDACTED], bratovi sťažovateľa a [REDACTED], matke sťažovateľa. Sťažovateľ poukázal aj na list poškodenej z 9. augusta 2014, v ktorom mu písala, že v čase jej hospitalizácie po skutku ju vyšetrovateľka prehovárala, aby za páchatel'a označila sťažovateľa. Poškodená totožnosť

pravého páchatel'a tajila z dôvodu obavy o svoj život, ako aj život svojej dcéry. Zároveň sťažovateľ predložil lekársku správu, z ktorej vyplýva, že v roku 2010 mal ťažký úraz hlavy, po ktorom má trvalé následky postihnutia mozgu s ťažkou stratou pamäti a myslenia.

Okresný súd poukázal na to, že poškodená už bola vypočutá vo všetkých štádiách trestného konania, t. j. v rámci prípravného konania, hlavného pojednávania, aj v rámci prvého rozhodovania o povolení obnovy konania, keď na otázku, či ju mohol bodnúť sťažovateľ, neodpovedala, resp. neskôr už uvádzala, že páchatel'om nie je sťažovateľ, a napokon, že páchatel'om je [REDACTED]. Skutok sa stal 15. augusta 2014, poškodená v prípravnom konaní vypovedala 15. augusta 2014, 16. augusta 2014, 7. novembra 2014, na hlavnom pojednávaní vypovedala 4. marca 2015, bola vypočutá aj v rámci prvej obnovy konania v roku 2017. V rámci týchto výpovedí nikdy za páchatel'a neoznačila sťažovateľ'a. Poškodená nikdy neuviedla, že by mala byť vyšetrovateľkou navádzaná na usvedčenie sťažovateľ'a. Súd túto skutočnosť nepovažoval za novú, poškodená vždy vypovedala v prospech sťažovateľ'a, a to i napriek tomu, že mala byť ovplyvňovaná vyšetrovateľkou.

Súd odmietol návrh sťažovateľ'a na vypočutie jeho brata a matky. Poškodená im mala povedať, že páchatel'om skutku nie je sťažovateľ, ale [REDACTED], až päť rokov od jeho spáchania. I v tomto prípade nejde o skutočnosti či dôkazy nové, navyše ide o vypočutie svedkov, ktorí majú túto informáciu len sprostredkované a práve od poškodenej, ktorá sa celú dobu snaží o zmenu pôvodného rozhodnutia v prospech sťažovateľ'a. Z uvedených dôvodov dospel okresný súd k jednoznačnému záveru, že neboli zistené nové skutočnosti alebo dôkazy, súdu skôr neznáme, ktoré by mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo o treste.

16. V sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ opätovne poukázal na nový dôkaz – list poškodenej, z ktorého vyplýva, že bola ovplyvňovaná vyšetrovateľkou, že poškodená tajila totožnosť páchatel'a z obavy o život svoj aj svojej dcéry a pravdu uviedla až po smrti [REDACTED]. Sťažovateľ namietal rozpory vo výpovediach svedkýň [REDACTED] [REDACTED]. Svoju sťažnosť odôvodnil aj tým, že súd odmietol vypočuť poškodenú a ním navrhnutých svedkov [REDACTED] a [REDACTED].

17. Krajský súd konštatoval, že výrok o zamietnutí návrhu sťažovateľa na povolenie obnovy konania zodpovedá stavu veci aj zákonu. Konanie, ktoré mu predchádzalo, bolo vykonané v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku. Keďže prvostupňový súd odôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne a presvedčivo, krajský súd na jeho odôvodnenie odkazuje.

Krajský súd považoval za potrebné zdôrazniť, že sťažovateľ od začiatku konania spáchanie skutku popiera. Okresný súd aj krajský súd bez pochybnosti dospeli k záveru, že skutok spáchal práve sťažovateľ. Dôkazy predložené v konaní o obnove konanie v spojení s dôkazmi už skôr vykonanými nie sú spôsobilé na uvedenom nič zmeniť. Vo vzťahu k navrhovaným výsluchom poškodenej a brata a matky sťažovateľa krajský súd zopakoval, že sťažovateľ sa z obdobných dôvodov domáhal obnovy konania už v minulosti (3 Nt 3/2017), že výpoveď poškodenej bola súdmi vyhodnotená ako účelová. Jej výsluch preto krajský súd rovnako ako okresný súd nepovažoval za relevantný. To isté platí aj pre výsluch matky a brata sťažovateľa, ktorí síce dosiaľ vypočutí neboli, no je zrejmé, že by mali potvrdiť predovšetkým to, že poškodená uviedla ako páchatel'a [REDAKOVANÉ], a nie sťažovateľa. S touto skutočnosťou sa však súdy už v predchádzajúcich konaniach náležite vysporiadali.

Vo vzťahu k namietaným rozporom vo výpovediach svedkýň [REDAKOVANÉ] krajský súd upozornil, že účelom obnovy konania nie je prehodnocovanie dôkazov, ktoré boli v pôvodnom konaní riadne vykonané a vyhodnotené. Bez relevancie je podľa názoru krajského súdu aj tvrdenie, že vyšetrovatel'ka mala nútiť poškodenú, aby uviedla ako páchatel'a skutku sťažovateľa, keďže tá sťažovateľa ako páchatel'a nikdy neoznačila. Krajský súd uzavrel, že namietané skutočnosti boli predmetom dokazovania už v pôvodnom konaní, resp. v konaní o predchádzajúcom návrhu sťažovateľa na obnovu konania, a ním navrhované dôkazy nie sú v spojení s už skôr známymi dôkazmi takého charakteru a dôkazného významu, aby mohli mať vplyv na iné rozhodnutie o vine a treste pre sťažovateľa.

18. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd konštatuje, že sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nevzhladol v odôvodnení napadnutého

uznesenia sťažovateľom tvrdenú svojvôľu krajského súdu pri interpretácii aplikácii Trestného poriadku. Krajský súd jasne a zrozumiteľne objasnil, prečo v prípade sťažovateľa neboli naplnené podmienky pre obnovu konania podľa § 394 Trestného poriadku. Odôvodnil, prečo nepovažoval za novú, súdu v pôvodnom konaní neznámu, tú skutočnosť, že poškodená označila za páchatel'a skutku [REDACTED], čo mali potvrdiť aj výpovede ďalších sťažovateľom navrhnutých svedkov. Právne závery krajského súdu majú racionálny základ a sú plne udržateľné aj v rovine ústavného práva. Prekážkou tejto udržateľnosti nie je ani tá skutočnosť, že krajský súd ani okresný súd v odôvodnení svojich rozhodnutí výslovne nezareagovali na sťažovateľom predloženú lekársku správu týkajúcu sa ťažkého úrazu hlavy sťažovateľa z roku 2010. No vzhľadom na to, že predmetný skutok sa stal v roku 2014, nemožno o nej ani uvažovať ako o novej skutočnosti. Samotný fakt, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sám osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia, o svojvôli krajského súdu.

19. Na tomto základe ústavný súd zastáva názor, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie zakladať dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľom označeného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu. Z tohto dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

20. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) možno vyvodiť záver, že dohovor nezaručuje právo na obnovu právoplatne skončeného konania a čl. 6 dohovoru nedopadá na mimoriadne opravné prostriedky vedúce k obnove konania. [*Moreira Ferreira proti Portugalsku* (č. 2), rozsudok z 11. 7. 2017 vo veci č. 19867/12]. Podľa ESLP osoba, ktorá bola právoplatne odsúdená a ktorá žiada o obnovu tohto právoplatne skončeného konania, nie je „obvinená z trestného činu“ v zmysle čl. 6 dohovoru. Iba nové konanie nasledujúce po povolení obnovy konania možno považovať

za konanie týkajúce sa trestného obvinenia (Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights). Právo na obnovu konania ako také nie je zahrnuté medzi práva a slobody zaručené dohovorom. [Callaghan a ostatní proti Spojenému kráľovstvu, rozhodnutie Európskej komisie pre ľudské práva z 9. 5. 1989 vo veci č. 14739/89 (Európska komisia pre ľudské práva bola osobitným tribunálom, ktorý pôsobil v rokoch 1953 až 1998 a určoval prijateľnosť sťažností predkladaných ESĽP, pozn.)].

21. S poukazom na judikatúru ESĽP, ako aj na rozhodovaciu prax ústavného súdu (napr. I. ÚS 729/2013, IV. ÚS 407/2018) preto neprichádza do úvahy, aby postupom krajského súd mohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti spočívajúcej v namietanom porušení práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa na ochranu ústavnosti (zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu, vrátenie veci krajskému súdu na ďalšie konanie, návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia a náhrady trov právneho zastúpenia).

23. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde k tomuto rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca Peter Straka.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. januára 2021

Robert Šorl
predseda senátu